

Martinikerk Sneek – Goede Vrijdag 2 april 2021 – Aanvang 19.30 uur

Voorganger	: ds.Fedde Welbedacht
Ouderling van dienst	: Jan Klasen
Lector	: Tjeerd Ligthart
Zang	: Jan Eelkema en Sylvia Zijlstra
Organist	: Bob van der Linde
Koster	: Jennie van Breda

~ *Vóór de dienst begint is het stil in de kerk* ~

Tekst voor de viering.

Als iemand de Waarheid spreekt, komt dat hard aan. We zouden de Waarheid kunnen omarmen, maar lopen er vaak liever voor weg. Of erger nog: we maken Hem voor leugenaar uit. We zien het gebeuren, de dag dat Jezus wordt veroordeeld en gekruisigd. Maar ook nu nog, wijzen we de Waarheid af. Vandaag staan we hierbij stil en keren ons naar binnen. We onderzoeken ons eigen hart. Zijn wij bereid om de Waarheid te horen? Of wijzen we Hem af, zelfs tot in de dood?

Bij de bloemschikking

Op Goede Vrijdag staat de kruisiging centraal. Een-dood-stille tijd. Het verraad, de verloochening en de kruisiging. Tussen de stenen liggen zilverlingen (judaspenning) als verwijzing naar verraad. Een kruis van stekelige takken in het hart. Het hart is gesloten. We richten ons niet meer naar buiten, we zijn naar binnen gericht.

Gebed voor de Goede Vrijdag

1

Mijn God, Mijn God, waarom verlaat Gij mij
en blijf zo ver, terwijl ik tot U schrei,
en redt mij niet, maar gaat aan mij voorbij?
Hoe blijft Gij zwijgen?
Mijn God, ik doe tot U mijn kreten stijgen
bij dag, bij nacht. Tot U slechts kan ik vluchten,
maar krijg geen rust, geen antwoord op mijn zuchten
in klacht op klacht.

2

Nochtans, op U, o God die heilig zijt
en troont op lofgezangen, U gewijd
door Israël dat gij hebt uitgeleid,
steunt ons vertrouwen,
immers, de vaad'ren bleven op U bouwen,
dat Gij hen naamt in heilige bescherming:
Gij hebt, als zij U riepen om ontferming,
hen niet beschaamd.

Gedicht 'Zie, de mens' (naar Jesaja 53)

Hij was niet gezien,
werd in zijn zachtmoedig zwijgen
voorbijgegaan,
voor gek verklaard en nagewezen.

Alleen en verlaten,
vertrouwd met verdriet,
de pijn in het lijf
als toonbeeld van leven
dat die naam niet mag hebben,
beschadigd, gewond in het diepst van zijn ziel.

En wij maar denken dat zo iemand
door God zelf is vergeten, aan de nacht verloren.

Hij was als een lam, rijp voor de slacht,
monddood en gebonden,
een zwijgend wachten op de genadeklap.

Maar hadden wij hem aangezien,
wij hadden geweten: hij leed aan óns,
aan alle scherven, alle schuld,
aan alles, waarom ik zou moeten huilen.
Hij droeg het slagveld van ons leven op zijn nek.

Lied 561: 1

1

O liefde die verborgen zijt
in diepe stilten eeuwigheid,
erbarm u over ons bestaan,
het wordt verraden en verdaan.

Lezing: Johannes 18: 1-27

18¹Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidronbeek. Daar liep hij een olijfgaard in, met zijn leerlingen. ²Judas, zijn verrader, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. ³Judas ging ernaartoe, samen met een cohort soldaten en dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. ⁴Jezus wist precies wat er met hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg: 'Wie zoeken jullie?' ⁵Ze antwoordden: 'Jezus uit Nazaret.' 'Ik ben het,' zei Jezus, terwijl Judas, zijn verrader, erbij stond. ⁶Toen hij zei: 'Ik ben het,' deinsden ze achteruit en vielen op de grond. ⁷Weer vroeg Jezus: 'Wie zoeken jullie?' en weer zeiden ze: 'Jezus uit Nazaret.' ⁸'Ik heb jullie al gezegd: "Ik ben het,"' zei Jezus. 'Als jullie mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.' ⁹Zo gingen de woorden in vervulling die hij gesproken had: 'Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan.' ¹⁰Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de slaaf van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die slaaf. ¹¹Maar Jezus zei tegen Petrus: 'Steek je zwaard in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft niet drinken?'

¹²De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden hem. ¹³

Ze brachten hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester¹⁴ en hij was het die de Joden had voorgehouden: 'Het is goed dat één man sterft voor het hele volk.'¹⁵ Simon Petrus liep met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in,¹⁶ maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen.¹⁷ Het meisje sprak Petrus aan: 'Ben jij soms ook een leerling van die man?' 'Nee, ik niet,' zei hij.¹⁸ De slaven en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen.¹⁹ De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer.²⁰ Jezus zei: 'Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb ik iets in het geheim gezegd.'²¹ Waarom ondervraagt u mij? Vraag het toch aan de mensen die mij gehoord hebben, zij weten wat ik gezegd heb.'²² Toen Jezus dat zei gaf een van de dienaren die erbij stonden, hem een klap in het gezicht: 'Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?'²³ Jezus zei: 'Als ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat ik heb gezegd, waarom slaat u me dan?'²⁴ Daarna stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester.²⁵ Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. 'Ben jij soms ook een leerling van hem?' vroegen ze. 'Nee,' ontkende Petrus, 'ik niet.'²⁶ Maar een van de slaven van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei: 'Maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard?'²⁷ Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

Lied 561: 2

Hoe achtloos in ons midden wordt
het kostbaar mensenbloed gestort
en in het onbarmhartig licht
het kruis des Heren opgericht.

Lezing: Johannes 18: 28-19:3

²⁸Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, om zich niet te verontreinigen voor het pesachmaal.²⁹ Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg: 'Waarvan beschuldigt u deze man?'³⁰ Ze antwoordden: 'Als hij geen misdadiger was, zouden we hem niet aan u uitgeleverd hebben.'³¹ Pilatus zei: 'Neem hem dan mee, en veroordeel hem volgens uw eigen wet.' Maar de Joden wierpen tegen: 'Wij hebben het recht niet om iemand ter dood te brengen.'³² Zo ging de uitspraak van Jezus in vervulling waarin hij aanduidde welke dood hij sterven zou.³³ Nu ging Pilatus het pretorium weer in. Hij liet Jezus bij zich komen en vroeg hem: 'Bent u de koning van de Joden?'³⁴ Jezus antwoordde: 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over mij gezegd?'³⁵ 'Ik ben toch geen Jood,' antwoordde Pilatus. 'Uw volk en uw hogepriesters hebben u aan mij uitgeleverd – wat hebt u gedaan?'³⁶ Jezus antwoordde: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.'³⁷ Pilatus zei: 'U bent dus koning?' 'U zegt dat ik koning ben,' zei Jezus. 'Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat ik zeg.'³⁸ Hierop zei Pilatus: 'Maar wat is waarheid?'

Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten. 'Ik heb geen schuld in hem gevonden,' zei hij.³⁹ Maar het is bij u gebruikelijk dat ik met Pesach iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?'⁴⁰ Toen begon iedereen te schreeuwen: 'Hem niet, maar Barabbas!' Barabbas was een misdadiger.

19¹Toen liet Pilatus Jezus geselen. ²De soldaten vlochten een kroon van doornakken, zetten die op zijn hoofd en deden hem een purperen mantel aan. ³Ze liepen naar hem toe en zeiden: 'Leve de koning van de Joden!', en ze sloegen hem in het gezicht.

Lied 561: 3, 4, 5

3

De minsten van de mensen zijn
daar uitgestrekt in angst en pijn.
Tot aan het eind der wereld lijdt
Christus in hun verlatenheid.

4

O liefde uit de eeuwigheid
die met ons mens geworden zijt,
wij bidden, laat ons niet alleen
in al het duister om ons heen,

5

opdat ook wij o Heer U niet
verlaten in uw diep verdriet
maar bij U zijn in al de pijn
waarmee de mensen mensen zijn.

Lezing: Johannes 19: 4-16

Pilatus liep weer naar buiten en zei: 'Ik zal hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.' ⁵Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan. 'Hier is hij, de mens,' zei Pilatus. ⁶Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars hem zagen begonnen ze te schreeuwen: 'Kruisig hem, kruisig hem!' Toen zei Pilatus: 'Neem hem dan maar mee en kruisig hem zelf, want ik zie niet waaraan hij schuldig is.' ⁷De Joden zeiden: 'Wij hebben een wet die zegt dat hij moet sterven, omdat hij zich de Zoon van God heeft genoemd.' ⁸Toen Pilatus dat hoorde werd hij erg bang. ⁹Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus: 'Waar komt u vandaan?' Maar Jezus gaf geen antwoord. ¹⁰'Waarom zegt u niets tegen mij?' vroeg Pilatus. 'Weet u dan niet dat ik de macht heb om u vrij te laten of u te kruisigen?' ¹¹Jezus antwoordde: 'De enige macht die u over mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.' ¹²Vanaf dat moment wilde Pilatus hem vrijlaten. Maar de Joden riepen: 'Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.' ¹³Pilatus hoorde dat, liet Jezus naar buiten brengen en nam plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata. ¹⁴Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden: 'Hier is hij, uw koning.' ¹⁵Meteen schreeuwden ze: 'Weg met hem, weg met hem, aan het kruis met hem!' Pilatus vroeg: 'Moet ik uw koning kruisigen?' Maar de hogepriesters antwoordden: 'Wij hebben geen andere koning dan de keizer!' ¹⁶Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen. Zij voerden Jezus weg; ¹

Lied 581

1

Hier zwijgt het hoge denken:
God trad in ons gemis
om volheid ons te schenken,
zijn dorst bracht lafenis.

2

Die liefhad bovenmate,
die zich gevangen gaf,
bevrijdt ons uit ons haten,
breekt onze ikzucht af.

3

Zijn zwijgen voor de rechter
wordt nog door ons gehoord:
voor ons het pleit beslechtend
als zijn vrijsprekend woord.

4

Die vol was van genade
is onze weg gegaan.
het spoor van onze daden
klaagt ons niet langer aan.

Lezing: Johannes 19: 16-27

¹⁶Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen.

Jezus gekruisigd en begraven

Zij voerden Jezus weg; ¹⁷hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. ¹⁸Daar kruisigden ze hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. ¹⁹

Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. ²⁰Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. ²¹De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: 'U moet niet "koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden".' ²²'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,' was het antwoord van Pilatus.

²³Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. ²⁴Ze zeiden tegen elkaar: 'Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.' Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.' Dat is wat de soldaten deden.

²⁵Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. ²⁶Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon,' ²⁷en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

Lied 160a

1

Die rechtens God gelijk
komt van de Vader voort,
de koning van zijn Rijk,
Gods beeld en scheppend woord,
Hij heeft zichzelf ontdaan
van alle heerschappij –
Hij kwam in ons bestaan,
Hij werd een mens als wij.

2

Hij werd ons aller knecht,
zijn deemoed was zo groot.
Hij stond voor ons terecht,
gehoorzaam totterdood.
Maar God heeft Hem gesteld
hoog aan zijn rechterhand.
God heeft zijn naam gemeld
aan hemel, zee en land,

3

opdat zijn macht verstaan
al wie Hij 't aanzijn geeft –
opdat in Jezus' naam
zich buige al wat leeft,
opdat wij met elkaar
God geven alle eer,
belijdend voor elkaar
dat Jezus is de Heer

Lezing: Johannes 19: 28-30

Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: 'Ik heb dorst.' ²⁹Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. ³⁰Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: 'Het is volbracht.' Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

De paaskaars wordt gedooft Stilte

Lezing: Johannes 19: 31-37

Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. ³²Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. ³³Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. ³⁴Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. ³⁵Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. ³⁶Zo ging de Schrift in vervulling: 'Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.' ³⁷Een andere schrifttekst zegt: 'Zij zullen hun blik richten op hem die ze hebben doorstoken.'

Lied 578: 1, 2, 5, 6

1

O kostbaar kruis, o wonder Gods,
waaraan de prins der glorie stierf;
ik wil om U zijn zonder trots,
ik acht verlies wat ik verwierf.

5

En door zijn dood en door zijn bloed
is nu de wereld dood voor mij.
Ik ben gestorven, maar voorgoed
van heel de dode wereld vrij.

2

Bewaar mij dat ik roemen zou
dan in mijns Heren Christi dood.
Al wat ik anders noemen zou
is niets bij dit mysterie groot.

6

De aarde zelf is veel te klein
voor wie U waarlijk loven wil.
Uw liefde is een groot geheim,
zij vraagt geheel mijn hart en ziel.

Lezing: Johannes 19: 38-42

³⁸Na deze gebeurtenissen vroeg Josef uit Arimatea – die uit vrees voor de Joden in het geheim een leerling van Jezus was – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. ³⁹Nikodemus, die destijds 's nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd litera. ⁴⁰Ze wikkelden Jezus' lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. ⁴¹Dicht bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een olijfgaard, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. ⁴²Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

Lied 590

31

Nu valt de nacht.
Het is volbracht:
de Heer heeft heel zijn leven
voor het menselijk geslacht
in Gods hand gegeven.

2

De wereld gaf
Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf

en zijn leven sterven.

Hoe slaapt Gij nu,
die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
rots des heils, gevangen.

4

't Is goed, o Heer,
Gij hoeft de eer
van God niet meer te staven.

Leggen wij ons bij U neer,

in uw dood begraven.

5

Hoe wonderlijk,
uitzonderlijk
een sabbat is gekomen:
eens voor al heeft Hij het juk
van ons afgenomen.

Gebed

Lied: 'Die ten goede ons gemaakt hebt' (Tekst: H. Oosterhuis / Melodie: Psalm 42)

Die ten goede ons gemaakt hebt,
ons gewend, gekeerd tot U –
liefste liefde die gewaakt hebt
door de nachten heen tot nu,
dat de weerwolf ons niet vond,
dat de leeuw ons niet verslond –
laat dan nu de morgen komen,
dat wij baden in uw stromen.

Gij die nieuw zijt alle dagen,
Alle uren van de tijd:
zoudt Gij één uur het verdragen
dat Gij niet mijn toekomst zijt?
Als een graf ben ik zo dicht.
Wentel af het dood gewicht.
Open mij een nieuw getijde.
Dat uw Naam mij zal bevrijden.

~ We verlaten de kerk in stilte ~

Collecte

Er staan schalen bij de uitgang.

De collecte in de stille week is voor:

Noodhulp en rampenpreventie in Ethiopië

NL20RABO 0395505945